

Eiropas
Komisija

Prasmju pilnveidošana darba tirgum

Rīgas secinājumi
Sadarbība profesionālās izglītības
un apmācības jomā Eiropā
2015.–2020. gadā

Iedzīvotājiem ir nepieciešamas augstas kvalitātes prasmes, lai aktīvi piedalītos šodienas un rītdienas Eiropas darba tirgū. Profesionālās izglītības un apmācības (PIA) modernizēšana viņiem palīdzēs pilnveidot vajadzīgās prasmes visa mūža garumā, izmantojot elastīgas mācību iespējas.

Strauji mainīgā globālā ekonomikā prasmju izkopšana un to pienācīga izmantošana lielā mērā noteiks mūsu spēju virzīt inovācijas un izaugsmes procesu, kā arī uzturēt mūsu sociālo modeli. Eiropai ir jānodrošina tās iedzīvotājiem pareizas prasmes, lai tie varētu aktīvi iesaistīties darba tirgū un sabiedrībā. Jaunu prasmju programma Eiropai ir ierosināta kā ES līmeņa ieguldījums, lai virzītu šīs politiskās debātes un piedāvātu dalībvalstīm konkrētas rīcības un sadarbības jomas.

Attiecībā uz darba tirgum vajadzīgajām prasmēm palielinās profesionālās izglītības un apmācības (PIA) nozīme. Prognozes vairākās dalībvalstīs liecina, ka nākotnē gaidāms tādu cilvēku trūkums, kuriem ir PIA kvalifikācijas. Tomēr ļoti daudziem jauniešiem un to vecākiem sākotnējā PIA ir vien sekundāra izvēle, un tikai nelielam skaitam darba ņēmēju tiek piedāvātas turpmākas prasmju pilnveidošanas iespējas. PIA var kļūt saistošāka tikai tad, ja iedzīvotāji uzticas tās rezultātiem un ja tā mācību dalībniekiem sniedz vairāk darba pieredzes un stažēšanās iespējas ārvalstīs. PIA mācību programmu dalībniekiem jāsaņem apliecinājums par iegūtajām prasmēm, savukārt tiem, kuri ieguvuši PIA kvalifikācijas, jāspēj turpināt mācības augstākos izglītības un apmācības līmeņos. Lai to panāktu, vajadzīga cieša sadarbība ar uzņēmumiem, kā arī augstākās izglītības un pētniecības iestādēm.

Rīgas secinājumi — 5 mērķi PIA uzlabošanai

Saskaņā ar Kopenhāgenas procesu 2015. gada 20. jūnijā Rīgā tikās par profesionālo prasmju attīstību atbildīgie ministri no visām ES dalībvalstīm, ES kandidātvalstīm un EEZ valstīm, kā arī Eiropas sociālie partneri (*ETUC, BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP*) un Eiropas Komisija. Tie kopīgi pieņēma Rīgas secinājumus, kuros ir izklāstīti "pieci PIA vidējā termiņa uzdevumi". Šie pamatzudevumi veido PIA modernizēšanas programmas pamatu laikposmam no 2015. līdz 2020. gadam.

1

Veicināt darba vidē balstītas mācības visās tās formās, īpašu uzmanību pievēršot mācekļu praksei, iesaistot sociālos partnerus, uzņēmumus, kameras un PIA sniedzējus, kā arī stimulējot inovāciju un uzņēmējdarbību.

Darba vidē balstītas mācības ir izrādījušās ļoti efektīvas, lai attīstītu prasmes, kas ir svarīgas darba tirgum, tai skaitā sociālās prasmes, kā arī prasmes, kas izmantojamas dažādās darba vidēs. Tomēr vien 25 % sākotnējās PIA studentu apmeklē darba vidē balstītas programmas. Pastāv acīmredzama nepieciešamība pēc kvalitatīvām mācekļa praksēm un darba vidē balstītu mācību iespējām. Lai to

Eiropas Mācekļības aliansē apvienojušās publiskās un privātās ieinteresētās personas, lai uzlabotu mācekļības kvalitāti, nodrošinājumu un tēlu Eiropā.
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1147&langId=lv>

Eiropas Jaunatnes pakts atbalsta jauniešu nodarbinātības iespējas, veidojot partnerības starp attiecīgajām publiskajām un privātajām ieinteresētajām personām.
<http://www.csreurope.org/pactforyouth>

panāktu, ir nepieciešamas partnerības starp izglītības un apmācības iestādēm un darba tirgus uzņēmumiem un organizācijām. Šādas partnerības veicina Eiropas Mācekļības alianse un Eiropas Jaunatnes pakts.

2

Turpināt attīstīt kvalitātes nodrošināšanas mehānismus PIA jomā saskaņā ar EQAVET rekomendāciju, un kā daļu no kvalitātes nodrošināšanas sistēmām izveidot pastāvīgas informācijas un atgriezeniskās saites sākotnējās profesionālās izglītības un apmācības un tālākās profesionālās izglītības un apmācības sistēmās, pamatojoties uz mācību rezultātiem.

Visās valstīs un nozarēs darba devējiem ir jāspēj uzticēties, ka darba ņēmējiem patiešām ir to kvalifikācijās norādītās prasmes. Tāpēc kvalitāte ir jānodrošina visos PIA posmos (izstrādes, mācību, novērtēšanas, validācijas un sertifikācijas), lai nodrošinātu, ka tiek gūti labi rezultāti gan sākotnējai PIA (S-PIA), gan tālākai

PIA (T-PIA), EQAVET rīks tiek izstrādāts, lai labāk atbalstītu darba vidē balstītu mācību kvalitāti un T-PIA, kā arī sekotu PIA rezultātiem darba vidē.

EQAVET ir Eiropas sadarbības tīkls, lai attīstītu PIA kvalitātes nodrošināšanu, izmantojot Eiropas paraugkritēriju sistēmu. www.eqavet.eu

3

Uzlabot PIA un kvalifikāciju pieejamību ikvienam iedzīvotājam, nodrošinot elastīgākas un pieejamākas sistēmas, jo īpaši, piedāvājot efektīvus un integrētus karjeras atbalsta pakalpojumus un padarot pieejamu neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu.

Mūsdienās iedzīvotājiem ir ļoti daudz izvēles iespēju savu prasmju attīstīšanai — sākot ar profesionālās apmācības centriem un beidzot ar kursiem internetā,

darbu, brīvprātīgo darbu un citu dzīves pieredzi. Lai cilvēki spētu maksimāli izmantot šādas iespējas, jābūt pareizajiem nosacījumiem — prasmes ir jānovērtē, jāatzīst un jāpieskaita kvalifikācijai neatkarīgi no to iegūšanas veida. Istenojot leteikumu par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu un pārskatot Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru, *Europass* pakalpojumu un *ECVET* instrumentu, tiks stiprināti atvērti un elastīgi mācīšanās veidi.

Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūrā (EKI) ir definēti astoņi mācību rezultāti, lai varētu labāk salīdzināt un izprast kvalifikācijas visās valstīs un nozarēs.

Portāls *Europass* ir izstrādāts kā prasmju programmas daļa, lai iekļautu visus tiešsaistes pakalpojumus, kas saistīti ar prasmēm un kvalifikācijām.

ECVET ir PIA Eiropas kredītu sistēma, kas atbalsta elastīgus mācīšanās veidus. www.ecvet-secretariat.eu

Ieteikumā par neformālās un ikdienējās mācīšanās validēšanu tiek aicināts valstīs ieviest sistēmu, kas ļautu iedzīvotājiem pieprasīt atzīt prasmes, kas iegūtas ārpus izglītības iestādēm.

4

Turpināt stiprināt galvenās kompetences PIA mācību programmu ietvaros un nodrošināt efektīvākas iespējas šo prasmju apgūšanai vai attīstīšanai ar sākotnējās profesionālās izglītības un apmācības un tālākās profesionālās izglītības un apmācības starpniecību.

Pēc obligātās izglītības un apmācības pabeigšanas ikvienam jābūt ieguvušam pamatprasmju kopumu saskaņā ar astoņām mūžizglītības galvenajām kompetencēm. Tās veido pamatu turpmākām mācībām un aktīvai dzīvei mūsdienu sabiedrībā un darba tirgū. Sākotnējās PIA programmās ir jānodrošina, ka papildus specifiskām profesionālām prasmēm absolventi attīsta visas galvenās kompetences, tai skaitā digitālās, uzņēmējdarbības un uz inovāciju vērstās prasmes. Tās ir nepieciešamas un noderīgas, attīstoties darba ņēmēju karjerām. Lai palīdzētu risināt šo jautājumu, saskaņā ar jaunu prasmju programmu Eiropai tiek pārskatīta Eiropas pamatprasmju sistēma.

Saskaņā ar prasmju programmu Komisija ir ierosinājusi izveidot prasmju garantiju, lai sniegtu mazkvalificētām pilngadīgām personām (tai skaitā nesen ieceļojušiem migrantiem) iespēju celt savu pamatprasmju līmeni: lasīšanas un rakstīšanas prasmes, rēķināšanas prasmi un digitālās prasmes, un, iespējams — visas galvenās kompetences. <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1224&langId=en>

5

leviest sistemātiskas metodes un iespējas sākotnējai un nepārtrauktai PIA pedagogu, apmācību vadītāju un mentoru profesionālai pilnveidei gan skolu, gan darba vidē.

Pedagogu, apmācību vadītāju un mentoru darba kvalitāte ir būtisks faktors, kas nosaka izglītības un apmācības programmās apgūto prasmju kvantitāti un kvalitāti. Lai sasniegtu labus rezultātus, svarīgs aspekts ir labas mācīšanas metodes. Pasniedzējiem ir arī liela nozīme, iedvesmojot un virzot mācību dalībniekus, rosinot tos strādāt, lai sasniegtu augstāku kvalifikācijas līmeni vai paplašinātu savu kompetenču jomu.

Paraugprakses piemēru apmaiņa un savstarpēja mācīšanās ir efektīvas pieejas, kā atbalstīt dalībvalstis, lai uzlabotu PIA pasniedzēju un apmācību vadītāju darba kvalitāti, īpašu uzmanību pievēršot darba vidē balstītu mācību un mācekļības pilnveidošanai.

SEKOŠANA PROGRESAM

Virzība uz piecu vidējā termiņa uzdevumu izpildi tiks uzraudzīta ar Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centra (*Cedefop*) palīdzību, kas analizē Eiropas un valsts līmeņa norises profesionālās izglītības un apmācības jomā, un ar Eiropas Izglītības fonda (*ETF*) palīdzību, kas sniedz atbalstu cilvēkkapitāla attīstīšanai pārejas valstīs.

Papildinformācija

Profesionālā izglītība un apmācība (Eiropas Komisija):
http://ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/index_lv.htm

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1146&langId=en>

Eiropas Profesionālās izglītības attīstības centrs:

<http://www.cedefop.europa.eu/lv>

Eiropas Izglītības fonds:

<http://www.etf.europa.eu/web.nsf/pages/ETF-LV>

Publikāciju birojs

ISBN: 978-92-79-59453-3
doi:10.2767/101885

Fotoattēli: © Belgaimage

Lai jebkādā veidā izmantotu vai reproducētu fotogrāfijas, uz kurām Eiropas Savienībai nav īpašumtiesību, atļauja jāiegūst nepastarpināti no autortiesību īpašnieka(-iem).

© Eiropas Savienība, 2016
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Printed in Belgium

IESPIESTS UZ PAPIĒRA, KAS BALINĀTS BEZ ELEMENTĀRĀ HLORA (ECF)